

РИНОК ПРАЦІ І МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Курс України на євроінтеграцію був обраний не випадково, таке рішення було обумовлено історичними передумовами, геополітичним розташуванням, зовнішньою політикою, соціально-економічним розвитком, прагненнями населення покращення умов життя і праці. Історично і політично важливим для Європейського Союзу і України став 2007 рік, коли наша держава опинилася безпосереднім «сусідом» ЄС через приєднання Болгарії і Румунії до країн-членів ЄС, що змінило вектор геополітичних спрямувань України до Євроінтеграції. Водночас, це посилює інтереси Російської Федерації, США і ЄС до України як стратегічного партнера, адже вона, певним чином, знаходиться на перехресті політичної уваги цих країн. Обґрунтування розвитку перспективи євроінтеграційних прагнень було відображено у Заяві Верховної Ради України «Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» від 2013 р. [1], у Постанові Верховної Ради України «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та

першочергові заходи у цьому напрямі» від 2014 р. [2]. Подальші наміри євроінтеграції були відображені в «Угоді між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз» [3]. Важливим кроком стало підписання Угоди «Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» [4]. Поряд з основними положеннями стосовно демократичних прав і свобод людини, принципів вільної ринкової економіки, співробітництва у сфері торгівлі та сталого розвитку, протидії корупції і тероризму, попередження конфліктів та військово-технічного співробітництва, увага у документі приділяється співробітництву у сфері міграції, притулку та управління кордонами, руху осіб між Україною і ЄС, умовам праці громадян України, які законно працевлаштовані у державах-членах ЄС (статті 16, 17, 18). Однак, в сучасних умовах недостатній рівень уваги приділено питанням міграції з огляду на високий стан міграційних процесів в Україні.

За останні вісім-десять років Україна пройшла низку суттєвих політичних та економічних подій, які кардинальним чином вплинули на внутрішній ринок праці і міграційні процеси. Ринок праці є унікальним і особливо чутливим до змін у загальноекономічному стані держави, поряд з іншими ринками, оскільки людські ресурси у вигляді робочої сили посідають центральне місце на національному, міжнародному, регіональному, внутрішньофірмовому рівнях функціонування у процесі формуванні попиту, пропозиції, заробітної плати, умов праці, мотивації персоналу, переміщення населення всередині держави, міграції робочої сили. Національний ринок праці являє собою складну структурно-динамічну систему, яка безпосередньо впливає на добробут нації, змінюється під впливом відтворення населення і трудових ресурсів, соціальної політики, економічного зростання, державного регулювання зайнятості населення, науково-технічного прогресу, рівня освіти кон'юнктури на світовому ринку праці і ступеню інтегрованості держави у глобальну економічну систему.

Необхідність змін у регулюванні ринку праці і міграційних процесів, проведення реформ і провадження європейських стандартів життя виникли на основі об'єктивних чинників і були продиктовані існуючим станом соціально-економічної сфери. В останні роки ринок праці України зіткнувся з низкою проблем, які негативно вплинули на його розвиток: скорочення постійного населення України, у тому числі і робочої сили; старіння населення і стан охорони здоров'я; дисбаланс між попитом і пропозицією на робочу силу; тіньове працевлаштування; низький рівень заробітних плат (зростання номінальної і зменшення реальної заробітної плати); посилення диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів країни; часті порушення законодавства роботодавцями у сфері тривалості робочого часу, відпусток, оплати праці, гендерних аспектів праці і працевлаштування; велика кількість емігруючої робочої сили за кордон, що особливо стосується спеціальностей виробничих сфер; стихійних характер міграції і нелегальна міграція; недостатнє регулювання трудової міграції на державному рівні; низький рівень фінансування наукової галузі, що змушує провідних науковців шукати роботу за кордоном; проблема достовірності статистичної інформації українських офіційних джерел щодо безробіття і міграції.

Результатом посилення євроінтеграційних процесів для національного ринку праці стали: проведення реформ у сфері стимулювання зайнятості і зменшення безробіття населення. Зокрема, основні положення даних змін містяться у Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про затвердження Основних напрямів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2022 року» [5]; посилення міграційних процесів і переорієнтація їх напрямку більше до країн Євросоюзу, ніж було до підписання Угоди про Асоціацію з ЄС та введення безвізового режиму; зростання міграційних процесів, що потягло за собою збільшення

надходжень грошових переказів мігрантів до України, які мають позитивний вплив на економічний розвиток в цілому і покращують добробут домогосподарств зокрема. Сьогодні, як ніколи, для України важливим стало обрання стратегічного вектору і пріоритетів зовнішньоекономічної політики, консолідації економіки, соціальної сфери, політики Уряду на макроекономічному рівні, усунення структурних дисбалансів ринку праці на регіональному рівні. Для України найважливішим завданням і пріоритетним напрямком розвитку держави має стати відновлення саме ринку праці з метою уникнення подальшої економічної рецесії, забезпечення громадян працевлаштуванням, збереження виробництва, промисловості, сфери послуг і взагалі усієї інфраструктури країни. Подальший економічний розвиток країни залежить від того, якою буде економічна активність населення і як зміниться структура зайнятості, а також наскільки ефективно буде використовуватись трудовий потенціал суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом / Верховна Рада України; Заява від 22.02.2013 № 30-VII, ст.513 – Режим доступу: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/30-18>],
2. Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі / Верховна Рада України; Постанова – від 13.03.2014 р. № 874-VII – Режим доступу: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/874-18>].
3. Угода між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз / Верховна Рада України; ратифіковано Законом № 157-VII від 22.03.2013 – Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b15].
4. Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / Кабінет Міністрів України; Угода ратифікована Верховною Радою України від 16.09.2014 р. – Режим доступу: [<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>].
5. Про затвердження Основних напрямів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2022 року / Кабінет Міністрів України; Розпорядженні від 24.12.2019 р. № 1396-2019-р – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1396-2019/>